

Af **Frederikke Larsen**, Villa Venire A/S

- *og de andre gamle lærker, med skyldig tak
til Klaus Rifbjerg.*

-

Gamle lærker

- *Går på vingerne igen og igen*

VILLA VENIRE

Pludselig sker det. En tanke bliver formuleret så lysende klart, at der ikke er andet at gøre end at bukke dybt og klappe højt af respekt. Sådan gik det for mig, da jeg læste Klaus Rifbjergs digt. Overalt sidder mennesker på arbejdsstole og venter på endeligt SLUT eller eventuelt eventyr. Jeg sidder jo for pokker selv på stolen. Rifbjerg skriver om sig selv, mig og mange andre, der med god ret kan kalde os gamle lærker. Dem, der har set det hele mange gange, som ser det, der bliver overset, og på det rette signal bestemmer sig for at rejse sig op. Som lærken, der stiger mod himmelen og laver den bedste (a)larm, den har lært. Hæ Hæ. Obdeldonk!!

*En stol er et sted
come rain come shine
eller hvordan man nu vender og drejer det
noget man sidder på og glør
afventende halv bevidstløst døden
eller et digt*

bestem dig nu!

*okay, så springer træet ud
mens folk går til og fra og ingen ser det
årstiden vælger side
og selvom ingen hører eller ser det
sker det
om ikke andre steder
så her*

*det kan jeg mærke
fordi jeg er en gammel lærke*

*hæ hæ hæ
og obdeldonk.*

(Uddrag af 22 fra Klaus Rifbjergs digtsamling Stederne, Gyldendal, 2011)

På Rifbjergs stikord "gammel lærke" inviterer jeg en gruppe gammel-lærke-lignende professionelle til at mødes med mig. Mennesker med mange år i arbejdslivet bag sig, der stadig løber med faklen eller for den sags skyld holder styr på bagtroppen. Jeg vil gerne vide, hvordan det kan være, at de har formået at bevare deres stærke motivation og skarpe fokusering, selvom det årelange forandringspuslespil med de mange tusinde brikker meget vel kan føre til udmattelse og resignation. Hvad er det dog for en mystisk kraft, der bærer oppe. Og hvad stiller de

op med sig selv, når det ser ud til, at der er mere SLUT end eventyr i arbejdslivet?

Vi holder lærkemøder med en aftale om, at alt kan siges, at der ikke er tid at spille, og ingen formkrav at tage hensyn til. Mange geweldige emner bliver endevendt; tabuisering, forråelse, organisationernes monstrøsitet, den tidstypiske forandringstvang, generationsforskelle og meget andet. Vi diskuterer på livet løs, har udvekslet erfaringer og har spærret øjne og ører op over, hvad der dog er i gang rundt omkring.

Efterhånden tør jeg faktisk formulere mig om bærekraften hos gamle lærker, selvom meget forbliver gådefuldt. Jeg genkender hos dem alle en stærk kvalitetssans og uforfærdethed overfor autoriteter. Heraf den gamle lærkes kampråb *HÆ! HÆ! Her kommer jeg!* Og jeg hører igen og igen, at den helt store kraftkilde bobler, når dygtighed, erfaring og engagement direkte kommer cheferne, kollegaerne, medarbejderne og patienterne og borgerne til gode. Det er den endelige virkning, det handler om. Ikke om mellemregninger. Ikke om formel anerkendelse. Tværtom værdsætter de gamle lærker de kreative, usynlige, finurlige interventioner særligt værdsat, fordi de ikke kunne være opstået i andre hjerner og hjerter end i disse. Når man kan, så skal man sgu kaste sig ud på dybt vand med de *obdelonk*-løsninger, der bare virker til det, de skal virke.

Respekt siger jeg.

Modstand siger andre. Eller ledelsesresistens. Eventuelt tales om de nye ansattes friske øjne, underforstået, de gamles synspunkter er ikke så værdifulde, som de har været. De gamle lærker - dem der faktisk kan svare fyldigt og konkret på spørgsmål om kerneopgaven, og som aldrig holder op med at føje flere gode spørgsmål og nye metoder til to-do-listen - har hørt det hele sagt om sig selv. Det kan de godt holde til og holde ud. Måske bander de højlydt og taler sammen om skyggesider og blinde pletter, ondskab og skamfuldhed. Men ikke desto mindre, næste dag går arbejdet i gang igen. Som kvalitetens ledvogtere har de aldrig fri.

Og hvordan kan det så egentlig være, at de bliver ved? Det spurgte jeg om på et af vores aftenmøder. Lyt her til de gamle lærker:

Om at blive ved

- *En af grundene til, at jeg bliver ved... At jeg bliver inspireret af overraske mig selv, i at tage imod nye udfordringer. Ikke nødvendigvis, fordi jeg mangler viden om ditten datten, fordi jeg skal løse en ny opgave. Men jeg melder mig til noget nyt, fordi jeg*

bliver nysgerrig og så vælger jeg det ud, der inspirerer mig. Jeg arbejder hele tiden videre. Det kan godt gøre mig høj, når det, jeg piller ud, kan bruges i min organisation. Så... så længe jeg kan blive ved med at være nysgerrig, bliver jeg ved.

- *Jeg leder jo ikke noget som helst. Men jeg tror, jeg bliver ved, ud fra en tankegang om, at når nu nogen har bestemt et eller andet, som sommetider er fornuftigt og sommetider uklogt, så er det lidt sjovt at se på, hvad man kan få ud af den der beslutningsmasse, som dem, der har besluttet ikke kender konsekvenserne af. Der synes jeg det er skægt, helt lavpraktisk, at finde ud af, om ikke jeg kan få lortet til at virke.*

Om erfaringer, genbrug og up-cycling

- *Det er dine erfaringer, der bliver brugt til noget kreativt, til noget nyt. Din viden og din erfaring oparbejdet gennem et helt langt arbejdsliv. Det er noget af det, der er fantastisk ved at blive en gammel lærke; at have den der viden, der bare ligger og hober sig op, og den der erfaring, den kan jeg bruge her. Og hvor det nogen gange kan være svært at sige – hvor ved jeg egentlig det her fra, men andre kan bruge det.*
- *Ja. Det er egentlig ikke særligt svært, fordi det, du skal bruge ligger et eller andet sted. Du skal bare lige hive det op, finde det i skuffe 37.*
- *Jeg har lige været i Rom for første gang i mit liv. Jeg gik med guider, der snakkede meget om genbrug. Da de startede med at tale om genbrug, tænkte jeg, hvad mener de egentlig? Men så handlede det om alle de her kirker, vi var inde og kigge på. Det, vi så som én kirke, det var faktisk kirke 1,2,3,4,5,6,7,8,9 ovenpå hinanden. Så var der flyttet et alter til den og den kirke, hentet sten fra en anden kirke osv. Og så er det at genbrug får en anden betydning. At gammelt kan bruges i en ny sammenhæng blive en del af et fuldstændig nyt udtryk. Det ændrede mit indtryk af kirken, vi stod i. Hvor jeg først tænkte "der er godt nok meget rod og stilforvirring" tænkte jeg i stedet "nåhr nej, det er bare genbrug".*
- *Jeg er lidt forelsket i re-cycling-begrebet. Det er lige der, hvor man, selvom man har erfaring, ikke genbruger det ureflekteret. Du*

genbruger det i nye rammer og på nye måder. At have indsamlet noget, der kan bruges på nye måder, og have lysten til at reformere.

At være gammel i gårde, og stå vagt om kvaliteten

- *En gammel lærke. Det at være gammel i gårde. At have prøvet det hele før og endda flere gange. Det gør jo, at man får et vist overskud. Man bliver stabil i hverdagen. Man ved, hvad der duer og ikke duer. Jeg har i hvert fald prøvet det med at få ny ledelse, og hvor tingene begynder at smuldre en lille smule, hvor jeg må stille mig op og sige, at der er altså nogen kampesten i det her fundament, vi overhovedet ikke kan være foruden. Så det kan godt være, du kan pille i et par småsten, men dér stopper vi så også. Da skulle jeg finde tilbage til rødderne og genfinde argumenterne. Der kan jo være så meget i en organisation, som vi bare gør, uden at argumentere for det, for sådan er det jo bare. Men det gjorde vi jo for 20 år siden. Da argumenterede vi voldsomt, og eksperimenterede, og fandt, at det duede, men så er det bare blevet hverdag. Der har jeg i nyere tid, som gammel lærke, oplevet det tilfredsstillende i at være sikker på, at det her, det skal vi godt nok blive ved med. Og så har jeg oplevet at kollegaer tager det til sig, når de gamle dyder får en revival. Det synes jeg, har været en fantastisk oplevelse.*
- *At have lysten. Det er jo det, der er så ufortrødent ved det hele. Eller rettere sagt, på tværs af al sandsynlighed, hvor man sagtens kunne regne ud, at lysten ville blive slidt ned. Hvor jeg bare bliver udtrættet. Altså jeg kan ikke blive ved med at være lystig her! Der er også ulyst.*
- *Ja, det kender jeg godt. Men der er alligevel en slags lyst, når nu man har de her ting indenfor rækkevidde. For filan da, det kunne ligesågodt blive på den her gode måde!*
- *Også det med at være stabil. Man kan blive garantien for, at tingene ikke nødvendigvis bryder sammen. Innovation er godt og vigtigt, men der er en kerne, kampesten, som vi skal bevare. Det bliver vi som gamle lærker garantien for. At noget er så centralt, at vi siger, at det vil være altødelæggende, hvis vi gør ændrer det. Og det er i øvrigt noget der er svært i disse tider, hvor der tales så meget om innovation og andre, ja spændende ting, men hvor det*

er ligeså vigtigt at stå fast og sige, at verden bryder ikke sammen af det her.

Påtage sig rollemodellens ansvar

- *Noget af det, jeg kan tilbyde i forhold til at sætte noget i spil, det er der, hvor der opstår en situation i en medarbejdergruppe, hvor nogen panikker over det der sker. Der kommer jeg med ro. Ja det går det her. Det er altid gået. Nu tager vi det helt roligt. Nu sætter vi os ned og taler om, hvad der er hoved og hale på det her. Hvad kan vi gøre. Er der noget, vi ikke kan gøre. Hvordan prioriterer vi. Og så skal det nok gå. Og så den der med, at det ikke er farligt at sige nogen imod.*
- *Ja som rollemodel er jeg er en del sammen med unge akademiske kollegaer, som i starten sat me ikke turde sige fra overfor noget som helst. Og mig og et par andre halvgamle koner, vi har efterhånden fået dem til at sige mere og mere og mere fra. Og i dag oplevede jeg den store glæde, at den allermest forsagte af dem, hun stillede sig op og trampede og sagde, at NU kunne det være nok! Nu ville hun ikke finde sig, at der blev talt grimt til vores studentermedhjælpere af kollegaer fra den anden afdeling. For et år siden ville hun være krøbet i et musehul og ville have sagt "at det var nok ikke så slemt". På den måde kan man bruge den der ro, og det med, at der ikke er nogen, der kan komme efter mig.*

Ordentlighed, at rotere som en grillkylling om natten, hvis ikke

- *For mig handler det rigtig meget om grund-ordentlighed. Det er virkelig så magtpåliggende. Tilliden til, at det er grundordentligt, det vi foretager os. Og det ved jeg i den position, jeg har, at jeg er medansvarlig for. Det er et privilegium at kunne give en skalle for, at vi arbejder grundordentligt.*
- *Det kan man sagtens ligge og rotere over om natten.*
- *Ja ja. Som en rutineret grillkylling.*
- *Du sagde det er et privilegium. Det siger jeg rigtig meget om mit arbejde. Det er et privilegium at være med i. Grundlæggende har*

det jeg beskæftiger mig med, betydning for andre mennesker. Det er grundstenen i det hele, og det er det, der gør, at jeg synes det er fedt. Og ok så bliver det sommetider til 60 timer, og vi skal da heller ikke regne timetallet ud. Men det er jo heller ikke, derfor vi er der. Og man gør det i samarbejde med nogen mennesker, man synes godt om, fordi de dybest set også kommer der af samme årsag. Derfor synes jeg det at være offentlig ansat er et privilegium. Selvom det også ofte, strengt taget, er op ad bakke. Jeg kan da også rotere voldsomt, men det er fordi betingelserne kan være så ringe for at gøre det, vi ved er det rigtige. Det synes jeg næste ikke er til at bære. De besparelser er der jo hele tiden. Når man så nogen gange oplever ledelse, topledelse og region, tænker man "hvor har de det fra?!" Den nye form for management, jeg synes ikke det passer til det vi laver, den måde, de gør det på. Det kan jeg godt blive bekymret over og ligge vågen om natten.

- *Det er jo også det, der er erfaringens svøbe. Vi ved, hvad der skal til for at gøre tingene ordentligt. Og så bliver det rigtig svært at lade være med at gøre det.*
- *Noget af det der så bliver interessant er oversættelsens magi. Hvordan kan man oversætte det der uforståelige til noget, der giver genklang ind i den verden man er leder for, og hjælpe det til at ske.*
- *Og nogen gange ikke få det til at ske... med forlov altså. Kigge hinanden dybt i øjnene: nej, det her gør vi ikke. Vi gør det simpelthen ikke. At turde sige, det her bruger vi ikke vores tid på. Det er godt nok noget griseri at bruge det offentliges penge på sådan noget pjat.*

At knække, at stoppe, at være stolt

- *Den dag, jeg ikke kan tage imod nye ideer, og ikke kan blive inspireret til at sætte noget nyt i gang, da er det på tide, at jeg stopper.*
- *Men det er jo ikke sikkert, at du selv erkender det. Jeg har mange jævnaldrende kollegaer, der er knækket totalt sammen og er blevet langtidssyge. Så derfor har jeg også – nu – en refleksion over ,at jeg ikke skal blive for grebet af engagementet og gejsten,*

og jeg skal passe på, at jeg ikke arbejder alt for mange timer. Jeg er i en alder, hvor jeg ikke skal arbejde i døgndrift, hvis jeg bliver engageret, for det kan jeg sagtens. Men jeg kan ikke holde til det. Så der er også noget med, at holde hesten tilbage.

- *Man kan også knække af andre grunde. Der kan ske noget, der simpelthen anfægter en så meget, noget der er så provokerende, at det ikke er til at have med at gøre. Fordi engagementet er stort. Der var for nylig et eksempel her hos os, hvor det kunne være – kun KUNNE være – at vi ville blive associeret med et meget kvindefjendsk menneskesyn. Og så kan jeg ikke sove om natten. Så ligger jeg og roterer, for det må jeg forhindre. Eller det må vi. Eller noget må ske. For dét må ikke ske.*
- *For at kunne bevare din stolthed over det, du laver?*
- *Fuldstændig. Og det er måske noget af det der sker med alderen. Jeg skal ikke nødvendigvis være stolt af MIG, men jeg er afhængig af, at jeg kan være stolt af OS.*